

Aan de Minister van Asiel en Migratie

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Staats- en
Bestuursrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf

Datum
23 maart 2026

Onze referentie
7301290

Bijlage(n)
3

Bijlage(n)

1. Tweede verslag
2. Nota n.a.v. het tweede verslag
3. Aanbiedingsbrief

1. Aanleiding

Op 18 maart jl. heeft de vaste commissie voor Immigratie & Asiel / JBZ-raad van de EK een tweede verslag uitgebracht over de novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf (bijlage 1). Dit is de novelle die hoort bij het voorstel Asielnoodmaatregelenwet (ANMW). De beantwoording van het tweede verslag is gereed (bijlage 2).

2. Geadviseerd besluit

Het ondertekenen en indienen bij de Eerste Kamer van de tweede nota naar aanleiding van het verslag inzake de novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf.

3. Kernpunten

Inbreng voor het verslag is geleverd door de fracties van GroenLinks-PvdA, D66, PVV, FVD, Volt en PvdD, fractie-Visseren-Hamakers en de fractie-Van de Sanden. Het CDA en de VVD hebben geen inbreng geleverd.

De toonzetting van het tweede verslag is overwegend (zeer) kritisch. Met name uit de inbreng van de fracties van GroenLinks-PvdA en D66 klinkt onvrede door over de beantwoording van de vragen uit de eerste schriftelijke ronde, welke in de ogen van deze fracties te weinig op feiten gebaseerd was. De PVV en FVD zijn kritisch op het voorstel, omdat daarmee in hun ogen een 'vrijbrief' wordt geboden aan burgers, bedrijven en organisaties om illegaal verblijf te faciliteren.

De beantwoording van het tweede verslag is in lijn met eerder in dit traject geformuleerde uitgangspunten en gemaakte keuzes en sluit nauw aan bij hetgeen eerder met de Kamers is gewisseld in het kader van de mondelinge en schriftelijke behandeling van het voorstel.

4. Toelichting

4.1. Inbreng en beantwoording verslag

Bij de beantwoording zijn t.o.v. de eerste schriftelijke ronde onder meer de volgende nieuwe punten belicht:

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Staats- en
bestuursrecht

Totstandkoming wetsvoorstel

Op de vraag waarom de regering het amendement-Vondeling eerst heeft ontraden en later (alsnog) omarmd, wordt geantwoord dat aanvankelijk zorgen bestonden over de juridische inpasbaarheid, de uitvoerbaarheid en de mogelijke effecten voor de uitvoeringsketen, maar dat de regering 'na een nadere weging van juridische, beleidsmatige en uitvoeringsaspecten tot de conclusie is gekomen dat de maatregel in de uiteindelijke vorm aanvaardbaar kan worden geacht', waarmee de regering, zo wordt verduidelijkt, niet wil zeggen dat de genoemde aandachtspunten zijn verdwenen.

In reactie op kritiek over de 'onzorgvuldige' totstandkoming van het wetsvoorstel wordt benadrukt dat het voorstel weliswaar ongebruikelijk snel tot stand is gekomen, echter zonder dat de vereiste zorgvuldigheid daarbij is veronachtzaamd. Ter onderbouwing wordt gewezen op de (korte) openbare internetconsultatie van het voorstel en de bijdrage die dit heeft geleverd aan het in kaart brengen van de relevante feiten en betrokken belangen, ook ten behoeve van de oordeelsvorming door het parlement.

Datum

23 maart 2026

Onze referentie

7301290

Kinderrechten en kinderrechtentoets

Gevraagd naar een reactie op een recente brief van de Nationale Ombudsman en Kinderombudsman over het ontbreken van een kinderrechtentoets t.a.v. de strafbaarstelling van illegaal verblijf wordt benadrukt dat de belangen van kinderen bij het opstellen van de novelle zijn meegewogen. Dit is gebeurd als onderdeel van de algemene toets op verenigbaarheid van het voorstel met hoger recht, waaronder het Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK). De regering wijst erop dat de strafbaarstelling alleen ziet op *meerderjarige* vreemdelingen. Dat kinderen van illegaal verblijvende vreemdelingen wel *indirect* geraakt kunnen worden als hun ouders gevangenisstraf krijgen opgelegd o.g.v. het voorgestelde artikel 108a Vw 2000 wordt onderkend, maar daarbij tekent de regering aan dat de strafbaarstelling daarin niet uniek is. Benadrukt wordt dat OM en strafrechter uiteraard rekening zullen houden met de belangen van het kind. De effecten van de maatregel zullen in de praktijk worden gevolgd. Indien blijkt dat minderjarigen onbedoeld of onevenredig worden geraakt, is de regering bereid te bezien of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Reikwijdte strafbaarstelling en vervolgingsbeleid OM

Gevraagd naar mogelijke wijzigingen van het vervolgingsbeleid van het OM in de toekomst, antwoordt de regering dat in de praktijk een duidelijke scheidslijn wordt gehanteerd tussen het verlenen van hulp uit medemenselijkheid en strafbaar handelen, en dat het wetsvoorstel daarin geen verandering brengt of beoogt te brengen. Het OM stelt zelfstandig het vervolgingsbeleid vast, binnen de wettelijke kaders en met oog voor proportionaliteit en maatschappelijke context. Het geven van algemene en bijzondere aanwijzingen door de MJenV aan het OM is geen gebruik en bovendien gelden daarvoor de procedurele waarborgen uit artikel 128 Wet RO. Ook voor toekomstige ministers van JenV geldt dat zij gebonden zijn aan het geldende recht, dat zij voor al hun handelen verantwoording verschuldigd zijn aan het parlement en dat sprake is van rechterlijke controle.

Terugkeerverordening

Gevraagd naar de gevolgen van het Commissievoorstel voor een Terugkeerverordening voor de bevoegdheden van o.a. de vreemdelingenpolitie, wordt geantwoord dat op dit moment trilogie plaatsvinden over dit voorstel en dat de regering op de uitkomst daarvan niet wil vooruitlopen. Benadrukt wordt dat de huidige wet- en regelgeving al in de nodige bevoegdheden voorziet t.b.v. het vreemdelingentoezicht (o.a. doorzoeken van een woning, onderzoek aan lichaam en kleding, doorzoeken elektronische gegevensdragers) en dat de Terugkeerverordening in dit opzicht naar verwachting niet tot een grote verschuiving zal leiden. De vrees dat deze verordening tot 'vergelijkbare problematiek [kan] leiden zoals door het optreden van ICE in de Verenigde Staten' wordt weersproken, o.a. door te wijzen op de andere maatschappelijke en institutionele context in de Verenigde Staten en de bestaande waarborgen in de Nederlandse en Europese rechtsorde die verzekeren dat steeds proportioneel wordt gehandeld (o.a. rechterlijke toetsing voordat iemand wordt uitgezet). T.a.v. grootschaliger acties, bijvoorbeeld gericht op locaties waar mogelijk personen zonder rechtmatig verblijf werkzaam zijn, wordt opgemerkt dat deze altijd binnen de lokale driehoek worden afgestemd en gecoördineerd (er vindt dus geen eigenmachtig optreden plaats tegen de zin van het lokale bestuur).

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Staats- en
bestuursrecht

Datum
23 maart 2026

Onze referentie
7301290

Gegevensuitwisseling in Zorg- en veiligheidshuis (ZHV)

Gevraagd om een reflectie op de mogelijkheid van het uitwisselen van gegevens van vreemdelingen die verdacht worden van het nieuwe misdrijf van illegaal verblijf in een ZHV o.g.v. de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, antwoordt de regering dat het, gelet op de aard en karakter van het delict, vrijwel uitgesloten lijkt dat het enkele feit dat iemand illegaal in Nederland verblijft, tot een casusoverleg in een ZHV zal leiden. Wel is in theorie denkbaar dat als een illegale vreemdeling om een *andere* reden voorwerp van overleg is in een ZHV (bijv. omdat hij ernstige overlast veroorzaakt), bij de bespreking van mogelijke interventies gekeken wordt naar strafvervolgning o.g.v. het nieuwe artikel 108a Vw 2000. Dit is echter slechts een mogelijkheid naast andere mogelijkheden (o.a. zorginterventies zoals schuldhulpverlening, behandeling, huisvesting of opvoedondersteuning).

Strafbaarstelling en gemeentelijke opvang

Gevraagd in hoeverre gemeenten nog ruimte wordt geboden om opvangvoorzieningen te faciliteren waar illegaal verblijf plaatsvindt, antwoordt de regering dat lokale afspraken tussen gemeenten, politie en andere betrokken partijen betrekking kunnen hebben op de praktische uitvoering van (tijdelijk) onderdak, toezicht en handhaving in de lokale context. Deze afspraken kunnen echter niet afdoen aan de geldende wet- en regelgeving en bieden geen ruimte om illegaal verblijf als zodanig te legitimeren of te faciliteren.

Hanteert nieuwe kabinet dezelfde lijn?

In reactie op verschillende vragen wordt bevestigd dat het nieuwe kabinet dezelfde lijn hanteert als het vorige kabinet (o.a. weging belang van het kind bij het voorstel, evaluatie wetsvoorstel en monitoring effecten ervan).

4.2. Communicatie

Er is geen actieve communicatie voorzien.

4.3. Ontwikkelingen hiervoor

- De VKC heeft op 20 januari 2026 een technische briefing georganiseerd over de voorstellen ANMW, novelle aanpassing strafbaarstelling illegaal verblijf en de Wet invoering tweestatusstelsel.
- Op 11 februari 2026 heeft de VKC verslag uitgebracht over de novelle (tezamen met een tweede verslag over de ANMW). Informatie over de inbreng voor dit verslag en de beantwoording daarvan is opgenomen in de nota van 2 februari 2026 (DJ 7159986).
- Op 27 november 2025 heeft het kabinet de nota naar aanleiding van het verslag bij de ANMW aan de EK gestuurd. Op diezelfde datum heeft het kabinet ook schriftelijk gereageerd op vragen van de vaste Kamercommissie over de uitvoeringsgevolgen van dit wetsvoorstel.
- Op 7 oktober 2025 heeft de VKC een deskundigenbijeenkomst georganiseerd over de voorstellen ANMW en Wet invoering tweestatusstelsel. Inbreng is geleverd door de IND, VNG, het COA, de politie, Inspectie JenV, Vluchtelingenwerk, Nidos, het College voor de Rechten van de Mens en de Adviesraad Migratie.
- Eerdere ontwikkelingen zijn opgenomen in de nota van 27 februari 2025 (DJ 6219382) over de verwerking van het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Staats- en
bestuursrecht

Datum
23 maart 2026

Onze referentie
7301290

4.4. Afstemming

De stukken zijn intern afgestemd met DGM.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1. Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

5.2. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.